

GÂNDIND SECURITATEA DINCOLO DE TIPARE – ÎNTRE ALGORITMI, DOCTRINE ȘI FRONTIERE FRAGILE

Colonel Mircea BARAC

Gândind securitatea dincolo de tipare – între algoritmi, doctrine și frontiere fragile

*T*ăim o perioadă în care războiul nu mai începe cu un foc de armă și nu se încheie odată cu o semnătură pe un tratat. Se poartă în teatre vizibile și invizibile, în rețele de socializare și în rețele neuronale, în spații maritime și în servere, în mintea omului și în logica rece a algoritmilor. Numărul 2/2025 al revistei Gândirea militară românească reflectă această nouă realitate: o lume aflată într-o tranziție accelerată, unde instrumentele puterii sunt tot mai diverse, iar limitele morale și legale sunt constant puse la încercare. Autorii prezentei ediții aduc în atenție un spectru larg de teme critice pentru înțelegerea arhitecturii actuale și viitoare a securității internaționale. Ce devine evident din ansamblul contribuțiilor este tranziția de la un model clasic, liniar și predictibil de apărare, către unul fluid, adaptiv și profund interconectat cu toate dimensiunile vieții sociale, economice și informaționale.

*C*onceptul de război cu spectru larg (Iulian Chifu și Cosmin Grigore) ilustrează perfect această schimbare. Într-o epocă în care „neștiutele necunoscute” devin parte integrantă a planificării strategice, surpriza și adaptabilitatea contează mai mult decât superioritatea numerică sau tehnologică. A gândi „inimaginabilul” nu mai este un exercițiu academic, ci o necesitate operațională.

Federația Rusă desfășoară o ofensivă hibridă complexă, utilizând mijloace non-militare pentru destabilizarea statelor membre ale Uniunii Europene. De la dezinformare și manipulare informațională până la instrumentalizarea migrației și susținerea partidelor extremiste, arsenalul hibrid este folosit pentru a submina coeziunea internă a UE (Cătălin Andruș și Lucian Ivan). În fața acestei presiuni persistente, se impune adoptarea unor măsuri proactive de contracarare, prin întărirea mecanismelor europene de reziliență și prin consolidarea capacităților naționale de apărare împotriva amenințărilor hibride.

În același spirit, studiul privind supravegherea infrastructurii critice maritime (Lavinia-Elena Tănase și Lucian Valeriu Scipanov) dezvăluie o vulnerabilitate prea puțin abordată la nivel național: dependența de fundul mării – un spațiu unde conflictele nu se văd, dar se câștigă sau se pierde tăcut. Integrarea inteligenței artificiale în supravegherea maritimă

nu este un moft tehnologic, ci o reacție necesară la realitățile din ce în ce mai instabile ale regiunii Mării Negre.

Un exemplu de provocare majoră vine din direcția sistemelor de arme autonome. Armele care pot decide singure asupra vieții și morții – fără implicare umană directă – aduc în prim-plan dileme etice, juridice și existențiale. Pot algoritmi învăța responsabilitatea? Inteligența artificială, acest motor al progresului strategic, naște una dintre cele mai acute dezbateri contemporane: cât de departe putem merge cu automatizarea violenței? Articolul semnat de Ana-Raluca Stancu și Diana-Cristiana Lupu, dedicat provocărilor etice ale sistemelor de luptă autonome (LAWS), pune în lumină riscurile transferului deciziei de viață și moarte către mașini. Fără conștiință, fără empatie, fără responsabilitate morală, IA este capabilă doar să mimeze etica, nu să o aplice cu discernământ uman. Astfel, se conturează riscul unei „normalizări a brutalității”, în care selecția și neutralizarea țintelor devin procese algoritmice, depersonalizate.

Dintr-o altă perspectivă, Punsara Amarasinghe ne reamintește, prin studiul său despre războiul de gherilă al LTTE în Sri Lanka, că războaiele asimetrice – în care o forță inferioară folosește inovația și imprevizibilul – continuă să fie o constantă a conflictului contemporan. LTTE nu doar că a exploatat fiecare breșă în superioritatea convențională a guvernului de la Colombo, ci a anticipat tactici care astăzi reapar sub alte forme, în alte regiuni ale lumii. Războiul compozit, așa cum îl definește autorul, devine un model operațional tot mai utilizat în conflictele moderne – un amestec între ideologie, propagandă, atacuri cibernetice și violență neregulată.

La nivel geopolitic, analiza Ecaterinei Mațoi și a lui Flavius Caba-Maria privind Acordurile Abraham scoate în evidență o altă dinamică a securității: cea a echilibrului fragil între reconciliere și tensiune latentă. Inițiativa de integrare regională dintre Israel și state arabe marchează un moment important în arhitectura de securitate a Orientului Mijlociu, dar ascunde, în același timp, condiționări profunde și o competiție de viziuni. Recunoașterea reciprocă nu e doar o chestiune diplomatică, ci un joc de forțe între interese globale, identități religioase și realități geopolitice fluide. Această analiză contextualizează un fenomen care influențează nu doar Orientul Mijlociu, ci și percepțiile privind alianțele și echilibrul de putere la scară globală.

Revenind la spațiul pontic, strategia maritimă a României (Constantin Cioroba) este propusă drept ancoră a stabilității regionale, dar eficiența

ei depinde de sincronizarea cu realitățile tehnologice și geopolitice în continuă transformare. Transformările doctrinare ale marilor puteri (Romică Cernat) ne arată că nu mai putem ignora caracterul sistemic și interdependent al conflictelor actuale.

Prin cele două articole propuse în această ediție, Romeo Boșneagu abordează teme de interes strategic pentru comunitatea militară și academică, evidențiind importanța cercetării în meteo-oceanografia militară și impactul acidificării oceanice asupra operațiilor submarine – domenii esențiale pentru adaptarea forțelor navale la noile provocări de securitate din regiunea Mării Negre.

De asemenea, Republica Moldova resimte nevoia stringentă de consolidare a capacităților sale de apărare (Ion Coropcean). După o perioadă îndelungată marcată de incertitudine politică și subfinanțare, Armata Națională a intrat într-o nouă etapă de dezvoltare, beneficiind atât de inițiative interne, cât și de proiecte de cooperare internațională. Potrivit unei analize recente, această reconfigurare militară vizează construirea unei forțe moderne, capabilă să răspundă eficient provocărilor de securitate și să contribuie activ la stabilitatea regională. Consolidarea instituției militare nu mai este doar o chestiune de opțiune strategică, ci o necesitate imediată în fața riscurilor emergente.

În fine, dimensiunea umană rămâne esențială. Selecția personalului pentru misiuni (Alice-Claudia Mandeș), înțelegerea terorismului ideologic (Florentina-Loredana Dragomir și Răzvan Enache) sau analiza radicalizării digitale (Florentina-Loredana Dragomir) demonstrează că războiul modern se poartă nu doar cu arme, ci și cu minți, idei și percepții.

În acest peisaj complex, România nu mai are luxul neutralității. Așa cum arată numeroase articole din acest număr – de la protecția infrastructurii maritime la strategia navală sau doctrinele de securitate ale marilor puteri –, trebuie să ne asumăm un rol proactiv. Atât în ceea ce privește definirea clară a propriei viziuni strategice, cât și în implicarea în dezbaterile internaționale despre etică, legalitate și viitorul războiului.

Viitorul nu este scris în cod binar, ci în alegeri. Iar alegerile, mai ales în domeniul securității, trebuie să fie făcute cu luciditate, responsabilitate și – mai ales – conștiință. Războiul viitorului poate fi dus de drone, algoritmi sau actori non-statali, dar pacea va depinde tot de oameni – de capacitatea noastră de a ne adapta fără a ne pierde umanitatea.